

**PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA**

Išankstinio tyrimo ataskaita

*PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
SMULKAUS VERSLO RĒMIMO PROGRAMOS VERTINIMAS*

2018 m. gruodžio 18 d. Nr. 8

Su audito ataskaita galima susipažinti
Pasvalio rajono savivaldybės interneto puslapyje
adresu www.pasvalys.lt

TURINYS

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS	3
IŠANKSTINIO TYRIMO TIKSLAS, APIMTIS IR METODAI	4
IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI	6
1. Nagrinėta sritis	6
2. Nustatytos SVR programos problemos	8
3. Priežastys, dėl kurių siūloma baigti auditą išankstiniu tyrimu	13

SANTRUMPOS IR SĄVOKOS

Savivaldybė – Pasvalio rajono savivaldybė

SVV – smulkus ir vidutinis verslas

SVVS programa- smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo specialioji programa

SVR programa – smulkaus verslo rėmimo programa

Komisija – Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo komisija

IŠANKSTINIO TYRIMO TIKSLAS, APIMTIS IR METODAI

Išankstinio tyrimo tikslas – susipažinti su SVV paramos politika, surinkti ir įvertinti informaciją apie Savivaldybės SVR programą, joje galinčius dalyvauti subjektus, finansavimą; identifikuoti šios srities problemas, nustatyti galimas rizikas, įvertinti vykstančius pokyčius ir apsispresti, ar tikslina atliliki pagrindinį tyrimą.

Išankstinio tyrimo objektas – Savivaldybės SVR programa.

Išankstinio tyrimo subjektai – Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo rémimo programos komisija, Pasvalio rajono savivaldybės administracija.

Audituojamas laikotarpis – 2018 metai. Pokyčių ir tendencijų analizei naudojami ankstesnių laikotarpių (2015–2017 m.) duomenys.

Išankstinio tyrimo metu taikyti duomenų rinkimo, vertinimo metodai bei naudoti informacijos šaltiniai:

Eil. Nr.	Metodas	Tikslai
1.	Dokumentų peržiūra: <ul style="list-style-type: none"> • teisės aktų, susijusių su parama smulkiam ir vidutiniams verslui; • statistinės informacijos, susijusios su smulkiuoju ir vidutiniu verslu, demografine situacija; • nacionalinių ir Savivaldybės strateginių planų, ataskaitų; • SVV finansinę paramą teikiančių subjektų ir paramos šaltinių; • kitų subjektų atlirkos analizės SVV skatinimo srityje; • Komisijos ir Savivaldybės administracijos Apskaitos skyriaus pateiktų dokumentų. 	Atrinkti patikimus šaltinius audito tikslui pasiekti.
2.	Pokalbiai su Komisija, Komisijos sekretoriumi, Savivaldybės Apskaitos skyriaus atsakingais darbuotojais.	Susitikimuose aptarti: <ul style="list-style-type: none"> • SVR programos administravimo ir vidaus kontrolės klausimus; • Sutarčių sudarymo su paramos gavėjais klausimus; • SVR programos tiklo ir uždavinijų atitinktų Savivaldybės strateginio veiklos plano tikslams ir uždaviniams; • Numatytais SVR programos priemonių efektyvumą ir atitinktų verslo subjektų poreikiams.
3.	Duomenų analizė: <ul style="list-style-type: none"> • Savivaldybės strateginio plėtros iki 2020 metų plano¹ 1 priorititinė sritis „Ekominė plėtra ir konkurencingumo didinimas“; 	Išnagrinėti Savivaldybės strateginių planų tikslus, uždavinius, priemones ir jų pasiekimui skirtą finansavimą, įvertinti nustatytais vertinimo kriterijų tinkamumą, susipažinti/išanalizuoti

¹ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2014 m. birželio 25 d. sprendimas Nr. T1-112 „Dėl Pasvalio rajono plėtros iki 2020 metų strateginio plano patvirtinimo“.

	<ul style="list-style-type: none"> • Savivaldybės strateginio plėtros iki 2020 metų plano 2017 metų įgyvendinimo ataskaita²; • Savivaldybės 2016-2018, 2017-2019 ir 2018-2020 metų strateginiai veiklos planai³; • Savivaldybės 2016-2018 ir 2017-2019 metų strateginio veiklos plano įgyvendinimo ataskaitos⁴; • Savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo specialiosios programos nuostatai⁵; • Savivaldybės smulkaus verslo rémimo programos nuostatai⁶; • Savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo specialiosios programos ir Savivaldybės smulkaus verslo rémimo programos finansiniai rodikliai (sąmatos, finansinės ataskaitos); • Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo skatinimo strateginiai tikslai, uždaviniai, priemonės, vertinimo kriterijai ir jų tarpusavio ryšiai. 	strateginių planų įgyvendinimo ataskaitas siekiant įvertinti planuotų rodiklių įgyvendinimą ir/ar neigyvendinimo priežastis. Išnagrinėti SVR programoje numatytas paramos priemones, nustatyti subjektus, turinčius teisę naudotis šiomis paramos priemonėmis, išanalizuoti SVR programos administravimo subjektus, tvarką ir numatytas vidaus kontrolės priemones. Išanalizuoti SVR programos finansavimo šaltinius, priemonėms numatyta lėšų panaudojimo rodiklius.
4.	Susipažinimas su VŠĮ „Versli Lietuva“ atliktų tyrimų „Verslumo skatinimo gerosios patirties pavyzdžių savivaldybėse analizė/Pasvalys“ ⁷ ir „Verslumo skatinimo gerosios patirties pavyzdžių savivaldybėse analizė ir rekomendacinių gairių“ ⁸ rezultatais.	Išnagrinėti, kokias problemas įžvelgia savivaldybių SVV skatinimo srityje tyrimą atlikę specialistai ir kokius pasiūlymus pateikė problemoms spręsti.

Išankstinis tyrimas atliktas pagal Valstybinio auditu reikalavimus⁹ ir vadovaujantis Valstybės kontrolės parengtomis metodikomis¹⁰.

² Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018 m. gegužės 23 d. sprendimas Nr. T1-116 „Dėl Pasvalio rajono plėtros iki 2020 metų strateginio plano 2017 metų įgyvendinimo ataskaitos patvirtinimo“.

³ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2016 m. vasario 10 d. sprendimas Nr. T1-11 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2016–2018 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, 2016 m. lapkričio 23 d. sprendimas Nr.T1-221 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (2017 gruodžio 20 d. sprendimo Nr. T1-285 redakcija); 2018 m. vasario 14 d. sprendimas Nr.T1-21 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“ (2018 m. rugpjūčio 26 d. sprendimo T1-199 redakcija).

⁴ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018 m. balandžio 25 d. sprendimas Nr. T1-95 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės 2017–2019 metų strateginio veiklos plano įgyvendinimo 2017 metų ataskaitos patvirtinimo“.

⁵ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2011 m. birželio 29 d. sprendimas Nr. T1-87 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo specialiosios programos nuostatų patvirtinimo“.

⁶ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018 m. vasario 14 d. sprendimas Nr. T1-17 „Dėl Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo rémimo programos nuostatų patvirtinimo“.

⁷ <https://www.verslilietuva.lt/naujienos/verslumo-skatinimo-gerosios-patirties-pavyzdziu-savivaldybese-analize-pasvalys/>

⁸ www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2017/12/Verslumo-skatinimo-gerosios-patirties-pavyzdziu-savivaldybese-analize-ir-rekomendacinės-gairės.pdf

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolerius 2002 m. vasario 21 d. įsakymas Nr. V-26 „Dėl Valstybinio auditu reikalavimų patvirtinimo“.

¹⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolerius 2010 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. V-51 „Dėl veiklos auditu vadovo patvirtinimo“, pakeitimas 2018 m. balandžio 25 d. įsakymu Nr. V-159.

IŠANKSTINIO TYRIMO REZULTATAI

1. Nagrinėta sritis

Mažos ir vidutinės įmonės bei verslumas yra pripažįstami Europos ekonominio ir socialinio vystymosi plėtros varikliu, nes jų plėtros dėka, yra sukuriamas naujos darbo vietas, skatinamas tarptautinis konkurencingumo augimas, naujovių diegimas ir verslumo skatinimas.

Smulkaus ir vidutinio verslo plėtra yra labai svarbi Lietuvos ekonomikoje, nes jo išsvystymo lygis rodo šalies ekonominę padėtį. Dėl šios priežasties valstybė siekia skatinti naujų įmonių atsiradimą ir didinti plėtros galimybes.

Siekdama sukurti verslui palankią teisinę bei ekonominę aplinką, Ūkio ministerija parengė Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatymą, kuris, priimtas Lietuvos Respublikos Seime, įsigaliojo nuo 1999 m. sausio 1 d. Smulkaus ir vidutinio verslo samprata, apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, atitinka Europos Komisijos rekomendacijas.

Gilėjančios demografinės problemas Pasvalio rajone verčia susirūpinti – naujausi Lietuvos statistikos departamento demografiniai rodikliai rodo besitęsančias populiacijos mažėjimo tendencijas. Nedžiugina ir verslo plėtros tendencijos rajone – veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius pastaraisiais metais stabilizavosi (2018 m. – 322; 2017 m. – 320), kai anksčiau per metus jų skaičius padidėdavo 20 –čia ir daugiau (2015 m. – 271; 2016 m. – 293; 2017 m. – 320).

Lietuvos Respublikos Vietos savivaldos įstatymas yra nustatęs, kad viena iš savarankiškų savivaldybės funkcijų yra sąlygų verslo plėtrai sudarymas ir šios veiklos skatinimas¹¹. Šią funkciją Savivaldybės atlieka pagal įstatymų suteiktą kompetenciją, įsipareigojimus savo bendruomenei ir jos interesais. Įgyvendindama šią funkciją, Savivaldybė turi sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo bei įgyvendinimo laisvę ir yra atsakinga už šios funkcijos vykdymą.

Siekiant į rajoną pritraukti investicijas, skatinti savarankišką užimtumą, verslo plėtrą, naujų darbo vietų kūrimąsi, Savivaldybėje 1996 metais buvo įsteigtas SVV rėmimo fondas ir patvirtinti jo nuostatai¹². Savivaldybės taryba SVV rėmimo fondo nuostatus kelis kartus keitė ir 2011 m. birželio 29 d. sprendimu Nr. T1-87 patvirtino Savivaldybės SVVS programos nuostatus. 2018 metais Komisija, susipažinusi su VšĮ „Versli Lietuva“ atlikto verslumo tyrimo Pasvalio rajone rezultatais ir atsižvelgdama į finansines galimybes, parengė naują SVR programos nuostatų projektą, kurį 2018 m. vasario 14 d. Savivaldybės taryba patvirtino.

¹¹ Vietos savivaldos įstatymas, 6 str. 38 punktas.

¹² Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 1996 m. liepos 10 d. sprendimas Nr. 132 „Dėl smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondų nuostatų bei investicijų projektų komisijos reglamento patvirtinimo“.

1 pav. Savivaldybės SVR programos administravimo dalyviai

Savivaldybės tarybos sudaryta¹³ Komisija

svarsto verslo subjektų pateiktus prašymus bei su jais susijusius dokumentus, priima rekomendacinius sprendimus dėl lėšų skyrimo ir teikia pasiūlymus Administracijos direktoriui arba Savivaldybės tarybai; lėšų gavėjams nesilaikant sutartyse numatytu įsipareigojimų, Apskaitos skyriaus teikimu, sprendžia dėl sutarčių nutraukimo.

Komisijos sekretorius

priima verslo subjektų prašymus, kitus dokumentus ir teikia juos nagrinėti Komisijai; pasiūlo lėšų skyrimo formą ir dydį; organizuoja Komisijos sprendimų vykdymą; rengia Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo projektą arba Savivaldybės tarybos sprendimo projektą dėl lėšų skyrimo.

Komisijos sekretorius skiriamas Administracijos direktoriaus įsakymu, atsižvelgiant į Komisijos narių pasiūlymus, pageidavimus.

Savivaldybės taryba

tvirtina SVR programos nuostatus; tvirtina Komisijos, sudaromas Savivaldybės tarybos įgaliojimų laikotarpiui, sudėtį; Komisijos siūlymu priima sprendimą dėl lėšų skyrimo iš SVR programos virš 300 eurų; keičia, papildo, pripažįsta netekusiais galios SVR programos nuostatus; gali nutraukti SVR programos veiklą.

Nors nereglementuota, kasmet tvirtina SVP programos sąmatas ir finansines ataskaitas.

Savivaldybės administracijos direktorius

Komisijos siūlymu priima sprendimą dėl lėšų skyrimo iki 300 eurų; priėmus sprendimą skirti lėšas, tarp Savivaldybės ir lėšų gavėjo pasirašo dvišalę sutartį.

Savivaldybės administracijos Apskaitos skyrius

vykdo SVR programos lėšų apskaitą, rengia lėšų teikimo sutarčių, sudaromą tarp Savivaldybės administracijos ir lėšų gavėjo, projektus bei suderina juos su sutarties šalimis; lėšų gavėjams nesilaikant sutartyse numatytu įsipareigojimų, teikia pasiūlymus Komisijai dėl sutarčių nutraukimo.

Nors nereglementuota, rengia SVR programos sąmatas, finansines ataskaitas ir teikia Savivaldybės tarybai tvirtinti.

Šaltinis – SVR programos nuostatai

2 pav. SVR programos finansavimo šaltiniai

Savivaldybės tarybos sprendimu skirtos biudžeto lėšos;
lėšos, gautos iš įvairių fondų ir tarptautinių organizacijų;
fizinių ir juridinių asmenų paaukotos lėšos;
banko palūkanos už sąskaitoje laikomas SVR programos lėšas;
verslo subjektų grąžintos lėšos;
kitos teisėtai gautos lėšos.

Šaltinis – SVR programos nuostatai

Programos lėšoms LUMINOR banko Pasvalio poskyriuje atidaryta atsiskaitomoji

¹³ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 28 d. sprendimas Nr. T1-24, pakeistas 2018 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T1-18.

sąskaita.

3 pav. SVR programa remia visų sričių Savivaldybės teritorijoje veikiantį smulkų verslą ir ūkininkus, išskyrus šias veiklas:

alkoholinių gérimu gamyba ir jų didmeninė, mažmeninė prekyba;
tabako gaminiių gamyba ir jų didmeninė, mažmeninė prekyba;
didmeninė prekyba ir mažmeninė prekyba, išskyrus mažmeninę prekybą savos gamybos produktais (išskyrus alkoholinius gérimus, tabako gaminius);
finansinė ir draudimo veikla;
nekilnojamojo turto operacijos;
teisinė veikla;
azartinių žaidimų ir lažybų organizavimo veikla.

2. Nustatytos SVR programos problemas

2.1. Ar SVR programoje numatytos paramos priemonės atitinka verslo subjektų poreikius

2018 metų SVR programos sąmatoje¹⁴ numatyta 5506,60 Eur pajamų, įskaitant 506,60 Eur lėšų likutį metų pradžioje ir tiek pat išlaidų. Lėšos paskirstytos pagal paramos priemones (4 pav.).

4 pav. Savivaldybės SVR programos lėšų paskirstymas paramos priemonėms 2018 m.

Eil. Nr.	Paramos priemonės ir paramos dydis vienam pareiškėjui	Numatyti lėšos (Eur)
1.	Įmonės registravimo išlaidų kompensavimas (ne daugiau kaip 100 eurų);	400
2.	Palūkanų už banko kreditus projektams įgyvendinti ar veiklai plėsti dalinis padengimas (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų)	1000
3	Savivaldybės verslo aplinkos gerinimo projektų dalinis finansavimas (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 2000 eurų)	2007
4.	Patalpų nuomos išlaidų dalinis finansavimas pirmaisiais veiklos metais (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų)	600
5.	Verslo planų paramai iš ES ar kitų fondų gauti parengimo išlaidų dalinis finansavimas (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų)	500
6.	Dalyvavimo parodose išlaidų dalinis finansavimas (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 300 eurų parodoms Lietuvoje, iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų parodoms užsienyje)	600
7.	Įmonės interneto svetainės sukūrimo išlaidų dalinis finansavimas (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 300 eurų)	400
Iš viso		5507

Šaltinis: Savivaldybės tarybos patvirtinta 2018 metų SVR programos sąmata

Ankstesniuose SVVS nuostatuose, galiojusiuose iki 2018 m. vasario 14 d., 4-7 paramos

¹⁴ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018 m. kovo 21 d. sprendimas Nr. T1-65.

priemonių nebuvo, jos numatytos 2018 metais patvirtintuose SVR programos nuostatuose, ir panaikinta paramos priemonė – banko draudimo bendrovių garantijų atlyginimo apmokėjimas, nes 2011–2017 metais šia priemone niekas nepasinaudojo.

Išankstinio tyrimo metu analizavome Savivaldybės SVVS programos lėšų panaudojimą pagal paramos priemones 2015-2018 metais (5 pav.).

5 pav. Duomenys apie Savivaldybės SVVS programos lėšų panaudojimą 2015-2018 metais

Eil. Nr.	Paramos priemonės pavadinimas	2015		2016		2017		2018	
		Gavėjų sk.	Eur	Gavėjų sk.	Eur	Gavėjų sk.	Eur	Gavėjų sk.	Eur
1.	Įmonės registravimo išlaidų kompensavimas	1	74	5	415	2	174	3	241
2	Banko, draudimo bendrovių garantijų atlyginimo apmokėjimas		0		0		0	x	x
3.	Palūkanų už banko kreditus dalinis dengimas	1	251	4	1179		0	1	500
4.	Savivaldybės verslo aplinkos gerinimo projektų dalinis finansavimas		0	1	2590		0		
5.	Patalpų nuomos išlaidų dalinis finansavimas pirmaisiais veiklos metais	x	x	x	x	x	x	1	500
6.	Verslo planų paramai iš ES ar kitų fondų gauti parengimo išlaidų dalinis finansavimas	x	x	x	x	x	x		
7.	Dalyvavimo parodose išlaidų dalinis finansavimas	x	x	x	x	x	x		
8.	Įmonės interneto svetainės sukūrimo išlaidų dalinis finansavimas	x	x	x	x	x	x		
Iš viso išlaidų		2	325	10	4184	2	174	5	1241

Šaltinis: Savivaldybės tarybos patvirtintos 2015-2017 metų SVVS programos lėšų panaudojimo ataskaitos ir 2018 m. faktinės išlaidos pagal apskaitos dokumentus.

Ivertinus SVVS programos paramos populiarumą 2015-2018 metais matyti, kad verslo subjektais vangiai naudojasi šios programos parama. Sprendžiant iš atliktos analizės, populariausios paramos priemonės – įmonės registravimo išlaidų kompensavimas ir palūkanų už banko kreditus dalinis dengimas.

Susipažinome su 2017 metais VšĮ „Versli Lietuva“ atliko verslumo skatinimo tyrimu savivaldybėse¹⁵. Tyrimo metu buvo atlikta visų savivaldybių, turinčių SVV paramos fondų/programų bei jų tvarkos aprašų analizė, apklausta daugiau kaip 300 SVV subjektų (tame tarpe ir Pasvalio) apie taikomų priemonių realią naudą jų verslui, bei pateiktos rekomendaciniės gairės¹⁶ šių programų tobulinimui. Remiantis atlikto tyrimo rezultatais, tik 16 proc. apklaustų

¹⁵ <https://www.verslilietuva.lt/naujienos/verslumo-skatinimo-gerosios-patirties-pavyzdziu-savivaldybese-analize-pasvalys/>

¹⁶ www.verslilietuva.lt/wp-content/uploads/2017/12/Verslumo-skatinimo-gerosios-patirties-pavyzdziu-savivaldybese -analize-ir-rekomendacinės-gairės.pdf

Pasvalio verslininkų sutiko, kad Savivaldybė skiria pakankamą dėmesį verslumo skatinimui, kita dalis (84 proc.) mano, kad skiriama per mažai dėmesio. Apie Savivaldybės SVVS programą žinojo 59 proc. apklaustujų. Tyrimas parodė, kad taikomos paramos priemonės neatitinka verslo poreikių. Apklausoje dalyvavę SVV subjektai naudingiausiomis prioritetenėmis paramos sritimis įvardijo tris priemones:

- įrangos įsigijimo kompensavimą naujų darbo vietų kūrimui;
- subsidijas verslo idėjos įgyvendinimui;
- verslo planų, paraiškų finansinei paramai iš ES ir kitų fondų gauti parengimo išlaidų daliniams padengimui.

Taip pat tyrimo medžiagoje paminėtos paramos priemonės, kurių reiktų atsisakyti, nes jos nedaro jokios ženklios įtakos verslui (įmonės steigimo išlaidų padengimas, interneto svetainės sukūrimo ir palaikymo išlaidų dalinis padengimas), arba dubliuoja valstybės paramos programas verslui (INVEGA palūkanų kompensavimo priemonė, darbuotojų mokymo kompensavimo priemonė).

Diskusijų Komisijos posėdyje metu¹⁷, Komisijos narė – VšĮ „Versli Lietuva“ regiono koordinatorė informavo, kad VšĮ „Versli Lietuva“ 2018 metais atlieka analogišką tyrimą, siekdama išsiaiškinti paramos verslui savivaldybėse pokyčius ir tendencijas. Komisija posėdyje priėmė sprendimą, atsižvelgiant į VšĮ „Versli Lietuva“ atliktą tyrimų rezultatus, Savivaldybės verslininkų poreikius, finansines galimybes ir Kontrolės ir audito tarnybos išsakytus pastebėjimus veiklos audito metu, iki 2019 m. vasario mėn. peržiūrėti ir patobulinti SVR programos nuostatus. Komisijos nuomone, pagrindinė problema, neleidžianti Savivaldybei taikyti efektyvesnių finansinės paramos priemonių verslininkams – per mažas SVR programos finansavimas.

2.2. Ar verslo subjektai, pradedantys verslą ar individualią veiklą, tinkamai informuojami apie galimybę gauti paramą

Svarbiausias dalykas norint, kad SVR programa efektyviai funkcionuotų – informacijos apie galimybes pasinaudoti SVR programos paramos priemonėmis viešinimas.

SVR programos nuostatuose nėra aptarti programos viešinimo būdai. Informacija apie SVR programą yra paskelbta Savivaldybės interneto svetainėje skiltyje „Verslininkams“. Savivaldybės tarybai patvirtinus SVR programos nuostatus, 2018 m. vasario mėn. rajoniniame laikraštyje „Darbas“¹⁸ buvo paskelbta informacija apie galimybę pasinaudoti programos parama, nurodytos remiamos priemonės, paramos dydis. 2017 metais VšĮ „Versli Lietuva“ atlikto

¹⁷ Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo komisijos 2018 m. gruodžio 3 d. posėdis.

¹⁸ Pasvalio rajono laikraštis „Darbas“ 2018 m. vasario 27 d. Nr. 23

verslumo skatinimo Pasvalio rajono savivaldybėje tyrimo rezultatai rodo, kad apie Savivaldybės SVVS programą žinojo 59 proc. apklaustų verslininkų.

2.3. Ar suprantama ir aiški SVR programos paramos skyrimo tvarka

Kadencijos laikotarpiui Savivaldybės taryba sudarė¹⁹ Komisiją, kuri svarsto verslo subjektų pateiktus prašymus bei su jais susijusius dokumentus, priima rekomendacinius sprendimus dėl lėšų skyrimo ir teikia pasiūlymus Administracijos direktoriui arba Savivaldybės tarybai. Komisijos darbo reglamentas nepatvirtintas. SVR programos nuostatai neregulmentuoja posėdžių sušaukimo tvarkos ir terminų, Komisijos sprendimų priėmimo tvarkos ir terminų, pateiktų prašymų vertinimo kriterijų.

Kai kurių SVR programos nuostatų punktų taikymas néra lengvai suprantamas.

Pavyzdžiu:

- Nuostatų 24.6 punkte nustatyta, kad parama teikiama *patalpų nuomas išlaidų daliniams finansavimui pradedantiems verslininkams, pirmaisiais veiklos metais* (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų). Nuostatų 2.3 punkte apibrėžta, kad „*Verslininkas – fizinis asmuo, kuris įstatymu nustatyta tvarka verčiasi ūkine komercine veikla (iskaitant tą, kuria verčiamasi įregistruvus individualią veiklą pagal pažymą ar įsigijus pirmajį verslo liudijimą ne trumpesniu kaip 12 mėnesių laikotarpiui)*“. Pagal pateiktą definiciją patalpų nuomas išlaidos gali būti kompensuojamos tik fiziniams asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla. Komisijos sekretoriaus teigimu, Komisijos užmanymas buvo kompensuoti ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims, pradėjusiems ūkinę komercine veiklą, todėl 2018 metais Komisija pasiūlė ir Savivaldybės taryba skyrė individualiai įmonei paramą patalpų nuomas mokesčio daliniam kompensavimui.

- Nuostatų 24.2 punktu numatyta parama *daliai palūkanų už banko kreditus, suteiktus projektams įgyvendinti ar veiklai plėsti, padengti* (iki 50 proc., bet ne daugiau kaip 500 eurų). Néra aišku, ar parama teikiama jau patirtų palūkanų išlaidų daliniams finansavimui (kompensavimo būdas), ar ir būsimų palūkanų išlaidų daliniams kompensavimui (avansinis palūkanų išlaidų kompensavimo būdas). Kai parama skirta avansiniams palūkanų išlaidų daliniams kompensavimui, neaišku, kada Apskaitos skyrius turi pervesti gavėjui skirtą paramą, ar Administracijos direktoriui, ar Savivaldybės tarybai skyrus, ar tik pateikus dokumentus apie sumokėtas palūkanas. Savivaldybės taryba 2018 metais dviems verslo subjektams skyre²⁰ SVR po 500 Eur paramą daliai palūkanų už banko kreditą padengti – vienam verslo subjektui – jau

¹⁹ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gegužės 28 d. sprendimas Nr. T1-24, pakeistas 2018 m. vasario 14 d. sprendimu Nr. T1-18.

²⁰ Pasvalio rajono savivaldybės tarybos 2018 m. balandžio 25 d. sprendimas Nr. T1-96 ir 2018 m. rugpjūčio 26 d.. sprendimas Nr. T1-200.

patirtoms išlaidoms kompensuoti, kitam - dar nepatirtoms išlaidoms kompensuoti.

2.4. Ar tinkamai valdomos SVR programos lėšos

Audituojamu laikotarpiu SVR programa finansuojama tik Savivaldybės administracijai skirtais biudžeto asignavimais. 2018 metais programai skirta 5000 Eur.

Savivaldybės administracijos Apskaitos skyrius rengia SVR programos lėšų sąmatą, praėjusių metų lėšų panaudojimo ataskaitą ir teikia tvirtinti Savivaldybės tarybai.

SVR programos nuostatuose nereglementuota, kas paskirsto lėšas paramos priemonėms finansuoti, kas rengia sąmatas ir lėšų panaudojimo ataskaitas bei jas tvirtina.

SVR programos nuostatuose nustatyta, kad Savivaldybės administracija parengia lėšų teikimo sutarties projektą, jį suderina su paramos gavėju ir pateikia pasirašyti Savivaldybės administracijos direktoriui. Lėšų gavėjams nesilaikant sutartyse numatytu įspareigojimų, Apskaitos skyrius teikia pasiūlymus Komisijai dėl sutarčių nutraukimo.

Beveik visais atvejais SVR programos parama yra kompensacinio pobūdžio, t.y. kompensuojamos jau patirtos išlaidos pagal pateiktus išlaidas patvirtinančius dokumentus. SVR programos nuostatuose neaptartas lėšų teikimo sutarties turinys, todėl neaišku, kas ir kokius įpareigojimus paramos gavėjams gali nustatyti, už kurių nesilaikymą gali būti siūloma Komisijai nutraukti sutartę.

2.5. Kokią įtaką SVR programos parama turėjo verslumo augimui Savivaldybėje

Savivaldybės 2018–2020 metų strateginio veiklos plano 7 programos „Investicijų ir verslo rėmimo programa“ tikslas – gerinti sąlygas verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui. Šiam tikslui pasiekti numatytais *1 uždavinys* – *skatinti smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą bei ūkininkus*. Uždavinio įgyvendinimui patvirtinta viena priemonė – smulkiojo verslo subjektų rėmimas, kuri įgyvendinama vykdant Savivaldybės SVR programą. Savivaldybės SVR programos tikslas – gerinti smulkaus verslo bei ūkininkavimo sąlygas Savivaldybėje. Nustatyti įgyvendinimo matavimo rodikliai: *uždavinio vertinimo kriterijus* – paramą gavusių smulkiojo verslo subjektų skaičius (siektinas rodiklis – 10 gavėjų); *programos tikslø vertinimo kriterijus* - verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius tenkantis 1000-iui gyventojui) (siektinas rodiklis 2018 m. – 13,5).

Nustatyti vertinimo kriterijai nerodo konkretaus rezultato, nes jie nematuoja naudos, kuri pasiekiamą panaudojus SVR programos lėšas.

SVR programos nuostatuose nenumatyta programos tikslø pasiekimo, uždavinijų įgyvendinimo, rezultatų vertinimo, poveikio smulkaus verslo plėtrai analizė ir šie rodikliai nėra analizuojami.

3. Priežastys, dėl kurių siūloma baigtį auditą išankstiniu tyrimu

Išankstinio tyrimo metu Komisija priėmė sprendimą tobulinti SVR programos nuostatus, atsižvengiant į VšĮ „Versli Lietuva“ pateiktas rekomendacines gaires, rajono verslo poreikius, Kontrolės ir audito tarnybos veiklos auditu metu išsakytus pastebėjimus ir SVR programos finansines galimybes. Siekiant didesnio finansavimo verslo skatinimui, Komisija mano, kad tikslina siūlyti Savivaldybės tarybai peržiūrėti ir iš naujo įvertinti Savivaldybės strategines prioritetines sritis. Komisija nusprendė pasikvesti specialistus, kurie pristatytų 2018 metais VšĮ „Versli Lietuva“ atlikto verslumo skatinimo tyrimo rezultatus ir tendencijas. Komisija planuoja SVR programos nuostatus peržiūrėti ir pateikti pasiūlymus Savivaldybės tarybai iki 2019 m. vasario mėn. Įvertinus šiuos numatomus pokyčius ir atsižvelgiant į VšĮ „Versli Lietuva“ atliekamus tyrimus, testi auditą netikslina. Nuspresta auditą baigtį išankstiniu tyrimu. SVR programos veiklos pokyčius analizuosime stebėdami šią sritį.

Savivaldybės kontrolierė

Rima Juodokienė

Išankstinio tyrimo ataskaita pateikta Pasvalio rajono savivaldybės smulkaus verslo rėmimo komisijai

Išankstinio tyrimo ataskaitos kopijos pateiktos:
 Pasvalio rajono savivaldybės merui,
 Pasvalio rajono savivaldybės administracijai
 Pasvalio rajono savivaldybės tarybos Kontrolės komitetui

